

Žaislų sauga

**Rekomendacijos atsakingiems
vaikų darželiams, tėveliams
ir globėjams**

Vaikai – išskirtinė visuomenės dalis ir labiausiai pažeidžiama vartotojų grupė, reikalaujanti ypatingo dėmesio ir apsaugos. Ikimokyklinio amžiaus vaikai dar negali patys atsakyti už savo saugumą, todėl didelį vaidmenį čia atlieka tėvai, globėjai bei auklėtojai. Didžiąją savo laiko dalį vaikai praleidžia žaisdami, tačiau pastaruoju metu pastebima, jog daugiausia pranešimų apie vartotojų sveikatai pavojingus gaminius iš Europos Sąjungos (ES) valstybių narių gaunama būtent dėl žaislų. 2019 m. ES skubaus keitimosi informacija apie pavojingus vartotojų sveikatai gaminius sistemoje Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba gavo 622 pranešimus apie nesaugius žaislus, o 2020 m. I pusmetį – 255 pranešimus. Siekdama, kad vaikystės akimirkos džiugintų ir keltų smagius prisiminimus, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba parengė rekomendacijas, kaip atpažinti potencialius pavojus žaisluose ir į ką svarbu atkreipti dėmesį įsigyjant žaislus.

ŽAISLAS

Kas yra „žaislas“ ir ką reiškia „žaisti“?

Vaikas gali žaisti iš esmės su bet kuo, bet tai nereiškia, kad kiekvieną daiktą galima laikyti žaislu. Žaislas yra gaminys, suprojektuotas ir skirtas vien tik arba ne vien tik žaisti vaikams iki 14 metų. Pagal Žaislų saugos direktyvą 2009/48/EB, daiktas laikomas žaislu, jei jo gamintojas yra aiškiai nurodęs, kad jis yra skirtas žaisti. Svarbu žinoti ir tai, kad tokie gaminiai kaip raktų pakabukai su meškiuku ar gyvūnų formos piniginės, kuprinės ir pan. yra laikomi žaislais. Gamintojas, kuris ant savo gaminių nurodo, kad tai nėra žaislai, turi pagrįsti šį teiginį.

Žaislais nėra laikomi šie gaminiai, kuriais naudojantis rekomenduojama, kad vaiką (-us) prižiūrėtų suaugusieji:

- viešo naudojimo žaidimo aikštelių įranga;
- viešo naudojimo automatiniai žaidimų aparatai;
- žaislinės transporto priemonės su vidaus degimo varikliais;
- žaisliniai garo varikliai;
- laidyklės ir timpos.

Ar žinojote, kad...

dažniausiai nesaugiais pripažįstami žaislai, kurių kaina nesiekia 5 eurų. Pigus žaislas nebūtinai yra pavojingas, tačiau pigesnės žaislui pagaminti naudojamos medžiagos dažniau neatitinka saugos reikalavimų.

Kokie žaislai vadinami nesaugiais?

Pavojingu laikomas produktas, kuris neatitinka Produktų saugos įstatyme saugiam gaminiui nustatytų reikalavimų. Žaislai gali būti nesaugūs dėl jų gamybai panaudotų netinkamų medžiagų, dėl netinkamos konstrukcijos, dėl netinkamo naudojimo, taip pat vyresnio amžiaus vaikams perkami žaislai gali būti pavojingi jaunesniems jų broliams ir seserims ir pan. Žaislas saugus, jei jis atitinka esminius saugos reikalavimus, kuriuos sudaro bendrieji ir specialieji reikalavimai.

Kas yra saugus gaminys?

Tai bet koks gaminys, kurio naudojimas nesukelia jokios rizikos arba kelia vartotojų gyvybei ir sveikatai tik minimalią riziką, kuri yra suderinama su gaminio vartojimu ir laikoma priimtina bei atitinkančia aukštą vartotojų saugos ir sveikatos lygį.

Žaislų keliami pavojai !!

Perkant žaisliukus vaikams iki 3 metų reikėtų atidžiai juos apžiūrėti. Žaislai turėtų būti pagaminti iš švirių lengvai valomų medžiagų, detalių sujungimo vietos neturi turėti aštrių šerpetų, kad vaikas nesusižeistų.

- **Barškučių** korpusas turi būti pakankamai tvirtas, nesudužti ant jo užlipus arba jį daužant į lovelės kraštus.

- **Barškučių** ir **sukučių** konstrukcijoje neturi būti lengvai nuplėšiamų smulkių detalių, nes kūdikis gali jomis užspringti ir uždusti.

- **Kramtukai**, skirti kramtyti kai dygsta dantys, turi būti atšaldomi buitiniame šaldytuve, jokių būdu ne šaldiklyje. Jie turi būti gana apvalių formų, kad kūdikis negalėtų žaislo įsikišti giliai į burnytę.

- **Barškučių, kabinamų virš lovelės**, guma tempiant negali labai pailgėti, kad kūdikis neįsipainiotų. Šiuos žaislus reikia nukabinti, kai kūdikis pradeda šliaužioti.

- **Kimštiniai žaislai** yra pavojingi tik tada, jei yra nuplėšiamų smulkių detalių (pvz., akys, nosis) arba prayra siūlė, kai žaislo viduje yra tarškanti detalė ar varpelis, arba iš užpildo galima atplėšti gabalus taip, kad iš jų susidarytų smulkios dalys. Su netvirtai jaustu pūku ar lengvai išardomomis siūlėmis kimštinių žaislų nereikėtų pirkti. Lengvai atskiriamas žaislo dalis vaikas nesunkiai gali įsidėti į burną ir jomis užspringti.

- **Minkštos lėlės, „cypsiukai“, kamuoliai, plaukmenys** paprastai gaminami iš polivinilchlorido (PVC). Kad šie žaislai būtų minkšti ir lankstūs, jų gamybai dažniausiai naudojami ftalatai, kurių per didelis kiekis gali sukelti vėžines ligas, pažeisti kepenis, inkstus, sutrikdyti medžiagų apykaitą, silpninti imuninę sistemą ar sukelti astmą. Vaikų organizmas pasisavina daugiau pavojingų medžiagų, nei suaugusiųjų, todėl geriau nesirinkite žaislo su užrašu „vinilas“ ar „PVC“. Rinkitės žaislą, kurio etiketėje nurodyta „Phthalates free“ ar „BPA free“.

Rekomendacijos

Žaislų konstrukcija

ĮSITIKINKITE, KAD ŽAISLAS, JO KONSTRUKCIJOS NETURI AŠTRIŲ BRIAUNŲ,

smagalių, ar tarp judančių detalių nėra tokio dydžio tarpų, kur galėtų įstrigti pirštas.

MEDINUKAI TURĖTŲ BŪTI GLOTNIAIS PAVIRŠIAIS, BE ŠERPETŲ.

ŽAISLO, SKIRTO VAIKAMS IKI 3 METŲ, KONSTRUKCIJOJE NETURI BŪTI LENGVAI NUPLĖŠIAMŲ SMULKIŲ DETALIŲ.

Vaikas gali jomis užspringti ir uždusti.

TEMPIAMŲ ŽAISLŲ ILGOS VIRVELĖS GALE NETURI BŪTI DETALĖS, GALINČIOS PADĖTI VIRVELEI SUDARYTI KILPĄ,

nes tai kelia pasismaugimo pavojų.

ĮVERTINKITE, KAD TRIRATUKAS, AUTOMOBILIUKAS AR KITAS ŽAISLAS, KURIS TURI IŠLAIKYTI VAIKO SVORĮ,

yra pakankamai tvirtas ir stabilus. Nesaugi konstrukcija gali sukelti pačias blogiausias pasekmes.

ŽAISLO KORPUSAS TURI BŪTI PAKANKAMAI TVIRTAS, KAD NESUDUŽTŲ JĮ NUMETUS AR ANT JO UŽLIPUS.

Duženų briaunos gali sužaloti vaiką.

SŪPYNĖS TURI BŪTI SU APSAUGINIAIS ĮTAISAI, TVIRTOS KONSTRUKCIJOS.

Vertėtų atkreipti dėmesį į tai, ar yra nuorodos dėl saugos, montavimo instrukcijos.

Gamybai naudojamos medžiagos

REKOMENDUOJAMA RINKTIS ŽAISLUS IŠ NATŪRALIŲ MEDŽIAGŲ.

KARNAVALINIAI KOSTIUMAI NETURI BŪTI PAGAMINTI IŠ LENGVAI UŽSIDEGANČIŲ MEDŽIAGŲ.

Karnavalinėse kaukėse turi būti pakankamas vėdinimo plotas, kad vaikui nepritrūktų oro.

Elektroniniai žaislai

ELEKTRONINIAI ŽAISLAI NETURI NAUDOTI DIDESNĖS NEI 24 V NUOLATINĖS ELEKTROS SROVĖS.

Tokie žaislai turi būti suprojektuoti taip, kad didžiausia žaislo dalių paviršių temperatūra nesukeltų nudegimų, o žaislo gedimo atveju vaikas būtų apsaugotas nuo elektros šoko, t.y. žaislo dalys privalo būti izoliuotos ir mechaniškai apsaugotos.

ŽAISLŲ, SKIRTŲ JAUNESNIEMS KAIP 3 METŲ VAIKAMS, BATERIJOS NETURI BŪTI LENGVAI PASIEKIAMOS.

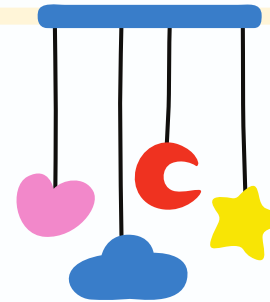
Jos turi būti žaislo viduje (minkšto kimštinio žaislo ar lėlės) arba įdėtos į dėžutę, kurios dangtelis gali būti atidarytas tik naudojant įrankį arba vienu metu atliekant mažiausiai du nepriklausomus judesius (pvz., vienu metu spaudžiant žemyn ir pasukant). Laikoma, kad maži vaikai vienu metu negali atlikti dviejų nepriklausomų judesių. Išnaudotos baterijos turi būti laiku išimamos iš žaislo. Tabletės formos baterijos, pagamintos ličio pagrindu, gali sukelti sunkų audinių nudeginimą jas prarijus.

Saugus naudojimas

ŽAISLINIAI ŠAUNAMIEJI GINKLAI SU 6 MM SKERSMENS ŠRATAIS IR KITOKIAIS SVAIDINIAIS GALI BŪTI PAVOJINGI.

Iškyla didelė rizika susižeisti akis ir veidą net atšokusiu nuo taikinio šratu. Dažnai jie paženklinti nuoroda vaikams nuo 14 metų, todėl nepatariama jų pirkti mažiesiems. Patikrinimų metu dažnai nustatoma, kad svaidinių kinetinė energija viršija leistiną 0,08 J normą.

TIMPOS (LAIDYNĖS) GALI BŪTI PAVOJINGOS PANAUDOJUS KITA SVAIDINIŲ,
pvz., akmenuką.

BURNINIAI ŽAISLAI KELIA UŽSPRINGIMO PAVOJŲ.

Maži švilpukai, lengvai nuimami dūdelių antgaliai ir pan. kelia užspringimo pavojų ir vyresniems nei 3 metų amžiaus vaikams.

ŽAISLUOSE ESANTYS SMULKŪS, LENGVAI PASIEKIAMAI STIPRŪS MAGNETAI PAVOJINGI PRARIJUS DU AR DAUGIAU.

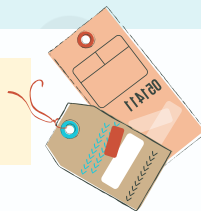
Jie gali užkimšti žarnyną arba net jį perplėsti.

ŽAISLAI, KURIŲ DYDIS KINTA NUO DRĖGMĖS, TAMPA PAVOJINGI

patekę į nosį, ausį ar burną, nes išbrinkę jie gali padidėti net iki 50 % ir tapti uždusimo priežastimi.

Ženklimas ir instrukcija

Gamintojas privalo užtikrinti, jog prie žaislo būtų pridama naudojimo instrukcija ir saugos informacija, kuri turi būti pateikta valstybine kalba.

APŽIŪRĖKITE, AR ŽAISLAS PAŽENKLINTAS.

Patikrinkite, ar žaislas atitinka vaikų amžių ir įgūdžių lygį. Įsitikinkite, ar sudėtingas žaislas turi naudojimo instrukciją. Valstybine kalba nepaženklintų žaislų geriau nepirkite.

„CE“ ženklas

„CE“ ženklas rodo žaislo atitiktį Žaislų saugos techninio reglamento reikalavimams.

Ženklas „CE“ yra privalomas ir juo būtina paženklinti kiekvieną pateikiamą į rinką žaislą.

Kai žaislams taikomos kelios direktyvos ir pagal jas visas privaloma paženklinti gaminį ženklu „CE“, laikoma, kad šiuo ženklu paženklinti žaislai atitinka visų šių direktyvų nuostatas.

Ženklo vertikalusis matmuo turi būti bent 5 mm.

Įspėjimas arba šis ženklas

„Netinka vaikams iki 36 mėnesių“ arba
„Netinka vaikams iki 3 metų“.

Kartu turi būti trumpai nurodytas konkretus būdingas pavojus, jei žaislą naudotų vaikai iki 36 mėnesių amžiaus.

Žaislų priežiūra

1.

Žaislai turi būti sukurti taip, kad atitiktų higienos ir švaros reikalavimus, siekiant išvengti rizikos užsikrėsti, susirgti ir apsinuodyti.

Buę „draugai“

ATIDŽIAI VERTINKITE TĖVELIŲ ATIDUODAMUS ŽAISLUS,

susipažinkite su atiduodamo žaislo ženkliniu, instrukcija, patikrinkite jo patvarumą ir tinkamumą pagal amžių. Rekomenduojame žaislus prieš naudojimą išvalyti ar išplauti.

2.

Žaislai, skirti vaikams iki 3 metų turi būti lengvai valomi. Žaislus iš tekstilės turi būti galima plauti, išskyrus atvejus, kai žaisluose įtaisyti mechanizmai, kurie gali sugesti panardinus juos į vandenį.

Sužinok ir pranešk!

Informaciją apie *Lietuvoje* nustatytus nesaugius žaislus ir kitus gaminius galite sekti

www.vvtat.lt,

skiltyje „Pavojingi produktai“.

Informaciją apie *kitose ES valstybėse* nustatytus nesaugius gaminius rasite greito apsisiekimo informacija apie nustatytus ES nesaugius gaminius sistemoje RAPEX

https://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/

Pastebėjus pavojingą produktą – apie jį pranešti galite

tarnyba@vvtat.lt,

kartu pateikiant ženklينو, pakuotės, žaislo nuotraukas.

**Išvalykite žaislų dėžę ir
dovanokite vaikams saugią
vaikystę!**

